

Högsta förvaltningsdomstolen

Box 2293

103 17 Stockholm

HÖGSTA FÖRVALTNINGS-
DOMSTOLEN
Bered Enhet 4

INKOM: 2021-12-28
MÅLNR: 7689-21
AKTBIL: 1

Umeå 2021-12-28

SAKEN

Överklagande av Kammarrätten i Sundsvalls dom 2021-11-01 i mål 37-21 avseende mervärdesskatt för 2017.

Klagande

Johan Svensson (740308-8912)

Rågången 2 c lgh 1102

903 37 Umeå

Telefonnummer: 070 – 537 01 26

E-postadress: johancsvensson74@gmail.com

ÖNSKAD ÄNDRING

Högsta förvaltningsdomstolen ska i första hand återförvisa målet till kammarrätten för fortsatt handläggning och ny prövning i sak.

I andra hand ska kammarrätten bifalla överklagandet, det vill säga medge nedsättning av utgående mervärdesskatt med 66 975 kronor för 2017.

SKÄLEN FÖR ATT HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLEN SKA PRÖVA ÖVERKLAGANDET

Grunderna för prövningstillstånd

Högsta förvaltningsdomstolen ska lämna prövningstillstånd, eftersom att det är vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas (prejudikatdispens).

Högsta förvaltningsdomstolen ska även ta upp målet till prövning för att det finns synnerliga skäl, eftersom att målets utgång i kammarrätten beror på ett grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens).

Skälen för prövningstillstånd

Kammarrätten har kommit att meddela sin dom, utan att i rättsliga mening tillbakavisa Johan Svenssons invändning att utredningen gör det sannolikt att de aktuella fordringarna var konstaterade kundförluster.

Kammarrättens dom saknar därför en klagande motivering och strider därför mot rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6.1 i Europakonventionen. Denna brist gör att villkoren för prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen är uppfyllda.

För när det gäller omfånget uttalar Europadomstolen ”ofta att det inte krävs detaljerade svar på samtliga argument som framförs av parterna” och att detta ”i stor utsträckning beror på den konkreta situationen” (”Både domar och beslut ska motiveras – då bryter domstolarna mot Europakonventionen”, Dagens Juridik 2019-04-23, advokat Jan Södergren).

Motiveringsskyldigheten är visserligen inte absolut, ”men om en part objektivt inte – det vill säga inte ens med hjälp av en expert – har möjlighet att utröna huruvida domstolen har förbiset eller avvisat ett argument eller hur den resonerat, föreligger det enligt stadgad konventionspraxis en överträdelse av kravet” (se exempelvis domarna i Ruiz Torija mot Spanien, 9 december 1996, § 30; Hirivisaari mot Finland, 27 september 2001, 31 §; Anita och La Société mot Rumänien, 2 mars 2010, §§ 33-39).

Minimikravet bör enligt artikel 6.1 i Europakonventionen vara att "en expert kan förstå *varför* den som författar avgörandet har kommit till den givna slutsatsen kommit till den givna slutsatsen – inte enbart *att* slutsatsen har dragits".

Kammarrättens bristfälliga motivering gör därför att det finns anledning att betvivla riktigheten att av det domslut som kammarrätten har kommit till och att det inte utan att ett prövningstillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som kammarrätten har kommit fram till. Högsta förvaltningsdomstolen ska därför bevilja prövningstillstånd.

Därutöver strider kammarrättens domslut mot gällande rätt. Det finns nämligen ingen absolut skyldighet för en skatteskylldig att överlämna kundfordringar till Kronofogdemyndigheten för utmätning. Det är endast en huvudregel att kundfordringar ska överlämnas till Kronofogdemyndigheten för att de ska kunna ses som konstaterade kundförluster.

Skatteverket har i målet kommit att medge nedskrivning av de aktuella kundfordringarna till noll kronor (0 kr). Johan Svensson har dessutom själv kommit att lämna motsvarande bevisning som styrker att kunden saknade betalningsförmåga.

Dessa omständigheter innebär att målets utgång i kammarrätten måste bero på ett grovt förbiseende eller grovt misstag från domstolens sida. Högsta förvaltningsdomstolen ska därför meddela prövningstillstånd även av detta skäl.

SKÄLEN FÖR ÄNDRING

Handläggningen i kammarrätten innebär att en från rättssäkerhetssynpunkt väsentlig regel har åsidosatts. Felet får därmed anses ha inverkat på målets utgång och kan inte avhjälpas i Högsta förvaltningsdomstolen.

Domen ska därför i första undanröjas och återförvisas till kammarrätten för fortsatt handläggning och ny prövning i sak.

I andra hand ska Högsta förvaltningsdomstolen bifalla överklagandet.

Skälen för detta är att kammarrättens dom strider mot gällande rätt och rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6 i Europakonventionen. Detta framgår av den invändning som Johan Svensson gör i sitt överklagande av förvaltningsrättens dom och av det faktum att kammarrätten i sin dom inte motbevisar denna invändning (se kammarrättens aktbilaga 1, s. 3):

”Invändningar från Johan Svensson för att kunden skulle sakna betalningsförmåga som förvaltningsrätten inte bemöter och motbevisar

Mål 632-19

1) Varför är det inte sannolikt att kunden saknade betalningsförmåga, trots att jag 2017-08-04 visade Skatteverket att kunden saknade kända utmättningsbara tillgångar för täckande av skulden, men samtidigt hade blankolån på 224 749 kr i mars 2017 (se aktbilaga 4 i Förvaltningsrätten i Luleås mål 632-19 [...])?”

I överklagandet till förvaltningsrätten anges skälen för att kundfordringarna ska anses vara konstaterade kundförluster mer utförligt (se förvaltningsrättens aktbilaga 1, s. 4-5):

”Till styrkande av att Skatteverket har fastslagit att köparen saknar ekonomisk förmåga genom att medge nedskrivning av kundfordringar per 2016-12-31 från 267 700 kronor till 0 kronor:

BILAGA 2 – Förfrågan om nedskrivning av kundfordringar 2017-05-31

BILAGA 3 – Beslut om nedskrivning av kundfordringar 2017-05-31

Till styrkande av att köparen Daryn Monoy saknar ekonomisk förmåga att betala mervärdesskatten på 66 795 kronor annat än genom än löneutmätning:

BILAGA 4 – Daryn Monoys tillgångar och lån i Handelsbanken 2017-08-01

BILAGA 5 – UC Kreditupplysning av Bisnode för Daryn Monoy 2017-05-11

BILAGA 6 – Kreditköp Daryn Monoy Netonnet 2017-07-29

BILAGA 7 – Ansökan om brottsskadeersättning för ren förmögenhetsskada 2016-11-16”

Högsta förvaltningsdomstolen ska även pröva målet till stöd för rättstillämpningen och då klargöra att Skatteverket inte endast är tvungna att motbevisa en skatteskyldigs bevisuppgifter till styrkande av en kund saknar betalningsförmåga och att de fordringar som kunden har till den skatteskyldige därför ska anses vara konstaterade kundförluster.

Högsta förvaltningsdomstolen måste även klargöra att Skatteverket har en skyldighet att uppge vilka bevisuppgifter som saknas för att kundfordringarna ska kunna anses vara konstaterade kundförluster. En skatteskyldig som lämnat in uppgifter om att en kund inte äger en egen bostad eller fastighet, saknar tillgångar på banken, är överskuldssatt och har en låg fast inkomst i ett yrke där långa perioder av arbetslöshet är sannolika, kan exempelvis föreläggas att inkomma med registerutdrag från fordonsregistret till styrkande av att kunden saknar bil eller motorcykel som skulle kunna utmätas till täckande av skulden.

För i Skatteverkets "Rättslig vägledning" för 2020 skriver myndigheten det följande under rubriken "Bevisning" om "subjektiv bevisbörda (vem ska bevisa?)":

"Om Skatteverket eller den enskilda lägger fram tillräcklig bevisning för ett visst förhållande så måste den enskilda respektive Skatteverket vara beredd att ta fram motbevisning för att 'sticka hål' på det som den andra fört fram. [...]"

Därför gäller att om Skatteverket exempelvis har uppfyllt sin objektiva bevisbörda för att något utgör en beskattningsbar inkomst, så ankommer det på den enskilda att komma med trovärdiga förklaringar till de förhållanden som Skatteverket gör gällande."

I målet har Skatteverket endast gjort gällande att den bevisning som Johan Svensson lämnat in inte skulle visa att det var sannolikt att kunden inte skulle kunna betala skulden till honom inom "överskådlig tid", utan att förklara varför eller ange vilka bevisuppgifter som saknades för att kunna göra detta.

Detta är givetvis en orimlig och rättsosäker inställning från Skatteverkets sida. Inställningen strider mot en av de grundläggande rättsprinciperna i en rättsstat, nämligen förutsebarhetsprincipen. En skatteskyldig måste givetvis kunna förstå vad som krävs för att uppfylla

Skatteverkets beviskrav. Som det är nu kan Skatteverket framgångsrikt hänvisa till hemliga skäl för att avslå ett yrkande om att vissa fordringar ska anses vara konstaterade kundförluster.

Det är givetvis även orimligt att Skatteverket ska kunna påstå att det inte skulle vara tillräckligt för en skatteskyldig att lämna in samma bevisuppgifter som ligger till grund för Kronofogdemyndighetens tillgångsundersökning inför en utmätning mot en och samma kund. Samma rättsfakta ska självklart leda till samma rättsföljd, oavsett om det är den enskilde eller staten genom Skatteverket som tillhandahåller dessa rättsfakta.

Ett sådant synsätt strider mot likabehandlingsprincipen och innebär en kränkning av den enskildes rätt till ett skydd mot godtycklig rättstillämpning. Kammarrättens dom strider därför mot rätten till en rättvis rättegång i artikel 6 av Europakonventionen.

Detta eftersom att kammarrätten i sina domskäl inte bemöter Johan Svenssons invändningar om att Skatteverket inte har uppfyllt sin del av bevisbördan i målet, men också för att kammarrätten i strid med gällande rätt skriver att det skulle ha funnits en skyldighet för Johan Svensson att ha överlämnat kundfordringarna till Kronofogdemyndigheten:

”Under 2017 hade några indrivningsåtgärder eller utmätningsförsök ännu inte gjorts. Kammarrätten bedömer i likhet med förvaltningsrätten att den utredning som Johan Svensson har presenterat inte gör det sannolikt att de aktuella fordringarna ändå var att anse som konstaterade kundförluster under år 2017. [...] Överklagandet ska därmed avslås i denna del.”

Det finns nämligen ingen absolut skyldighet för en skatteskyldig att överlämna kundfordringar till Kronofogdemyndigheten för utmätning. Det är enligt gällande rätt endast en huvudregel att kundfordringar ska överlämnas till Kronofogdemyndigheten för att de ska kunna ses som konstaterade kundförluster. Vid exempelvis en konkurs behöver inga utmätningsförsök eller indrivningsåtgärder av förklarliga skäl inte göras för att en fordran ska anses utgöra en konstaterad kundförlust.

Att detsamma gäller även i denna situation visade jag i ett yttrande inlämnat i förvaltningsrätten den 22 mars 2019 (se förvaltningsrättens aktilaga 4):

”Som klagande i Förvaltningsrätten i Luleås mål 632-19 yrkar jag nu att förvaltningsrätten omedelbart bifaller överklagandet.

Grunden för detta är att Skatteverkets bestridande av klagomålet inte innefattar laga skäl eller i varje fall måste anses vara uppenbart ogrundat.

Det är ostridigt att Kronofogdemyndighetens utredningsrapport 2019-01-08 visar att kunden saknade kända utmättningsbara tillgångar för täckande av skulden.

Detta innebär att kundförlusten för ombudsfakturorna måste anses vara konstaterad senast detta datum.

I Kronofogdemyndighetens utredningsrapporten anges följande utredningsåtgärder:

Uppgifter från Skatteregistret inhämtades 2018-12-18

Uppgifter från Bilregistret inhämtades 2018-12-18

Uppgifter från Handelsbanken inhämtades 2018-12-19

De enda tillgångar som hittades vara vissa banktillgodohavanden i Handelsbanken. Dessa var dock så låga till sitt belopp att de bedömdes vara utmättningsfri egendom. Kunden hade per 2018-12-19 sammanlagt 12 687,15 kr på sina löne- och sparkonton samt ett fondsparande till sin dotter på 2 100 kr.

Jag kom 2017-08-04 att lämna följande handlingar till styrkande av att kunden saknade tillgångar att betala de utställda ombudsfakturorna:

Uppgifter från UC inhämtade 2017-05-10

Uppgifter från Handelsbanken inhämtade 2017-08-01

Dessa visade att kunden per 2017-03 hade blacolån på 224 749 kr samt saknade lån för fastighet och bostadsrätt, vilket i praktiken visade att hon inte ägde någon bostad.

Skatteverket hade även fått uppgift om att Socialtjänsten ordnade så att hon fick flytta in i en övergångslägenhet 2015-12-02, då hon nekats boende pga betalningsanmärkningar och skulder hos Kronofogden pga brott (skulderna hos Kronofogden uppgick till 450 556 kr per 2016-04-05). Denna hyreslägenhet fick kunden ta över 2016-12-01, då hon erbjöds ett förstahandskontrakt efter ett års skötsamhet.

Detta visar att hon varken ägde bostadsrätt eller fastighet 2017-08-04, då kunden annars aldrig skulle ha erbjudits boende i den hyresrätt som hon bott i sedan 2015-12-01.

Kundens enda tillgångar var vissa banktillgodohavanden i Handelsbanken. Dessa uppgick per 2017-08-01 sammanlagt 9 268,83 kr på sina löne- och sparkonton. Kunden hade 0 kr i fonder, då fondsparandet på 300 kr per månad till hennes dotter påbörjades först under 2018.

I januari 2019 kom jag att komplettera tillgångsundersökningen med uppgifter från Bilregistret som visade att kunden inte har ägt något fordon från 2015-06-06 (då hon sålde fordonet JEE787).

Att jag lämnade dessa uppgifter om kundens fordonsinnehav till Skatteverket först under januari 2019 ska inte ligga mig till last. Inte heller den omständigheten att kunden i teorin kunde ha ägt en obelånad fastighet eller bostadsrätt.

Detta då Skatteverket enligt 20 § förvaltningslagen har en långgående skyldighet att se till att ärendena blir tillräckligt utredda innan myndigheten fattar beslut.

Skatteverket skulle därför ha förelagt mig att inkomma med registerutdrag från Bilregistret, om uppgiften om fordonsinnehav var nödvändig för att myndigheten skulle kunna anse kundförlusten som konstaterad.

Förvaltningsrätten ska därför medelbart fastställa överklagande. Kundförlusten måste nämligen anses vara konstaterad redan 2017-08-04. Något skäl för motsatsen har i varje fall inte Skatteverket kunnat ange. Nedsättning för mervärdesskatt med 66 975 kr för 2017 ska därför medges.”

Kammarrättens domslut, som inte heller anger varför Johans Svenssons utredning inte var tillräcklig för att göra det sannolikt att de aktuella fordringarna var att anse som konstaterade kundförluster, är därför både rättsstridigt och utgör en konventionskränkning av rätten till en rättvis rättegång.